

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД У ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ

Лещова Марія Юріївна

Науковий керівник: доц. кафедри банківської справи, к.е.н.

Добровольська І.О.

Харківський науково-навчальний інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Актуальність теми. В світовій банківській практиці велика увага приділяється оцінці і мінімізації кредитного ризику на рівні всього кредитного портфеля. Здійснюється оцінка обсягу, структури та якості кредитного портфеля, а вже потім приймаються заходи, які дозволяють оптимізувати його структуру для зменшення ризику. В Україні, як свідчить досвід, на сьогоднішній день такі механізми відсутні, що і зумовило актуальність дослідження.

Постановка проблеми. При формуванні і вдосконаленні банківської системи України обов'язковою умовою повинно бути використання світового досвіду. Незважаючи на те, що банки розвинутих країн працюють в інших економічних умовах, їх методи роботи можуть бути адаптовані до застосування і в нашій державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кредитних ризиків присвячені наукові праці А.М. Герасимовича, І.А. Бланка, В.М. Голуба, С.В. Мочерного, О.В. Дзюблюка, Г.Т. Карчевої, І.М. Лазепка, А.М. Мороза, О.В. Пернарівського, І.М. Парасій-Вергуленко, А.А. Пересади, М.І. Савлука та ін. Серед відомих західних авторів особливо значимі праці Дж. Міль, А. Пігу, Дж. Маршалла, Л. Гітмана, Г. Марковіца, П. Роуза, Б. Едварда, Ф.Найт, Ф. Фабоцці та ін. Проте, незважаючи на значну кількість фундаментальних наукових робіт з цієї тематики, проблема управління кредитним ризиком з позиції сучасних світових тенденцій розвитку банківської системи у світі не знаходить достатнього відображення в наукових джерелах.

Викладення основного матеріалу. Для оцінки кредитного ризику зарубіжні банки застосовують спеціальні методики кредитного рейтингу, що становлять сукупність оціночних параметрів кредитоспроможності позичальника. Для них характерна комплексність і порівнянність усієї палітри факторів кредитного ризику. Наприклад, англійські клірингові банки здійснюють оцінку потенційного ризику неплатежу по кредиту із використанням методик «PARSEL» і «CAMPARI» [1].

Оптимально використовуючи дані методики, зарубіжні банки мінімізують кредитний ризик, чітко організовують кредитний процес,

домагаючись найкращої якості кредитного портфеля.

Широко застосовується західними банками проведення аудиторської перевірки позик. Контроль за крупними проблемними позиками може складатись з повторної перевірки бухгалтерської та фінансової звітності, перевірки документації, якості застави та інше. При контрольній перевірці розглядається питання про відповідність даної позички кредитній політиці банку, оцінюється кредитоспроможність та фінансовий стан позичальника.

За кордоном поширені наступні методи управління ризиком: продаж кредитів, сек'юритизація, скоринг та кредитні бюро[3].

Дуже поширеним є спосіб захисту від кредитного ризику через продаж кредитів. Банк, виходячи з проведеної ним оцінки кредитного портфеля, може продати певну частину наданих кредитів іншим інвесторам. За рахунок цієї операції банк має змогу повернути кошти, що були спрямовані у кредитні вкладення (повністю або частково). Ефект від здійснення таких операцій багатобічний. По-перше, за рахунок продажу активів з низькою прибутковістю звільняються ресурси для фінансування більш прибуткових активів; по-друге, продаж активів уповільнює зростання банківських активів, що допомагає керівництву банку досягти кращого балансу між збільшенням банківського капіталу та ризиком, пов'язаним із кредитуванням; по-третє, таким чином зменшуються відповідні статті балансу банку (ті, що характеризують його діяльність не з кращого боку).

Однією із поширених у деяких країнах форм продажу банками своїх кредитних вкладень є так звана сек'юритизація кредитів. При здійсненні сек'юритизації банк пропонує для продажу не самі кредити, а цінні папери (фінансові вимоги), які були випущені під ці кредити. В основному сек'юритизація застосовується до банківських кредитів, даючи можливість банкам передавати кредитний ризик іншим учасникам ринку — інвесторам, які купують цінні папери. Крім того, за допомогою сек'юритизації банк може здійснити трансферт ризику зміни відсоткової ставки та ризику дострокового погашення кредиту. Процес сек'юритизації дозволяє перемістити балансові активи банку за баланс, тобто є одним із видів позабалансової діяльності банку. Сек'юритизація активів знижує рівень ризикованості банку, покращує якість активів, дозволяє підвищити за інших рівних умов показники адекватності капіталу[4].

У США і Західній Європі при кредитуванні широко використовують скоринг — як один із методів оцінки кредитного ризику — автоматизовані системи на основі математичних і статистичних методів. Кредитний скоринг — технологія, що використовується кредитно-фінансовими установами, для визначення та оцінки платоспроможності клієнтів. Кредитний скоринг дозволяє на основі певних характеристик існуючих клієнтів та потенційних постачальників, шляхом підрахунку балів, визначити ризики, пов'язані з кредитуванням. Скоринг може

використовуватись на кожному етапі кредитного циклу. Початковим матеріалом для скорингу служить різноманітна інформація про минулих клієнтів, на основі якої за допомогою різних статистичних і нестатистичних методів класифікації прогнозують кредитоспроможність майбутніх позичальників.

Найоптимальнішим є створення в Україні системи спеціалізованих кредитних бюро. Вивчення світового досвіду показало, що такі бюро створюють для того, щоб кредитор мав змогу отримати інформацію про стан платоспроможності позичальника, порушення з його боку платіжної дисципліни і на її підставі оцінити ступінь ризику майбутньої угоди. Кредитне бюро надає різного роду звіти про кредитні операції залежно від наявності інформації про потенційного позичальника, виду кредиту, який надають і, що найважливіше, від ступеня деталізування, необхідного кредиторів. Кредитні бюро в тій або іншій організаційній формі нині діють практично в усьому світі. У більшості країн дійшли висновку, що ефективний розвиток економіки неможливий без інформаційної відвертості та прозорості [3].

Висновки. Таким чином, використання у вітчизняних банках зарубіжного досвіду вдосконалення управління кредитним ризиком має тривати шляхом створення комплексного механізму управління кредитними ризиками з використанням методів зарубіжних країн, ефективність яких доведена.

Список використаних джерел

1. Гайдаржийська О.М. Напрями удосконалення управління кредитним ризиком / О.М. Гайдаржийська, О.Г. Чернікова // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2014. - № 38. – С. 47-50.
2. Стешенко О.Д. Управління кредитним ризиком комерційного банку / О.Д. Стешенко, А.П. Нікітенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. - №42. – С. 327-330.
3. Ніколаєнко Ю.В. Світовий досвід управління кредитними ризиками [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
4. Труш І.Є. Сучасні методи управління ризиками банківського споживчого кредитування та їх мінімізація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.